

Kouluajan sääharrastus VEI METEOROLOGIKSI

Aloitin koulunkäyntini Pälkäneen yhteiskoulussa syksyllä 1963. Menin oppikouluun poikkeuksellisesti vasta kansakoulun kuudennelta luokalta. Syynä oli pitkä koulumatka, sillä asuin nk. Sappeen Metsäkulmalla eli pitäjän syrjäisimmän kylän lähes syrjäisimmässä talossa. Matkaa sieltä kansakouluun oli jo neljä kilometriä, ja tie ei ollut siihen aikaan kovinkaan hyväkuntoinen.

Kuljin matkan aluksi kävelen, myöhemmin pyörällä.

Talvella kuljin suksilla, ja silloin pääsin oikaisemaan järven poikki, mikä lyhensi matkaa lähes kilometrin. Kuitenkin matka oli pitkä ja rasittava, ja nyt urbanisoituneena ei voi olla ihmettelemättä, kuinka jaksoin niinkin hyvin sen kulkea.

Vähitellen tie muuttui paremmaksi, mutta oppikouluun siirtyminen toi matkaa lisää 26 km, joten koulumatkani sinne oli peräti 30 km. Tuo 26 km kuljettiin linja-autolla. Monet sappeelaiset ja muutkin pitkämatkalaiset olivat Onkkaalassa kortteeria, mutta minä kul-

Pälkäneen Yhteiskoulun 5. A lukuvuonna 1967-68, ylhäältä vas. luokanvalvoja Helena Takala, Marja-Leena Laitinen, Benita Carpelan (nyk. Carpelan-Turkki), rehtori Erkki Kahra, toinen rivi: Riitta Seppi (nyk. Kyttälä), Mirja Suhonen, Margit Hagrén, Tuula Honkanen, Aila Koivisto, Helena Korhonen, Eeva Urkko, kolmas rivi: Helena Romu, Terhi Kankila (nyk. Reskola), Leena Vähäoja, Sirkku Lahtinen, Eeva Lattunen, Lea Virtanen (Ahola), Riitta Klemola, Pirkko Haarala, Päivi Iso-Hervanta, Sinikka Sälke, neljäs rivi: Kirsti Seppi, Teija Kuparinen, Pirkko Väismaa, Mirja Petäjistö, Liisa Mikkolainen, Heikki Mäljä, Pauli Ylinen, Hannu Siitonen, Timo Wallenius, Heikki Syrjä, viides rivi: Matti Norokorpi, Jukka Rönni, Pauli Heinonen, Pertti Viitanen, Ilkka Lehtinen, Asko Huttila, Heikki Heikkilä, Markku Laitinen, Pauli Hietämäki, Veikko Järvinen (Eeva Lattunen, Timo Wallenius, Pauli Heinonen ja Veikko Järvinen ovat kuolleet.)

jin urhoollisesti tuon 30 kilometrin matkan edestakaisin. Tosin abiturienttina ollessani asuin kortteeria viikolla Turvasen talossa.

Linja-autossa oli tunnelmaa

Pitkä koulumatka merkitsi sitä, että aamuisin minun oli lähdettävä kotoa anivarhain, ja illalla pääsin kotiin myöhään. Pimeimpään aikaan kouluun lähdettiin aamulla pimeässä ja illansuussa tultiin kotiin pimeässä. Aluksi piti mennä neljän kilometrin matka omin neuvoin kylän keskustaan, josta matka sitten jatkui Tauno Ylisen linja-autolla eli onnikalla Onkkaalaan.

Laulussa sanotaan, että linja-autossa on tunnelmaa, ja tämä kyllä piti paikkansa myös koulukyydityksessä. Silloin eivät linja-autot ajaneet tyhjinä kuten nykyisin, vaan koululaisia ja muuta väkeä nousi kyytiin matkan varrelta runsain mitoin. Lopulta suuri osa matkustajista sai seisoa käytävällä.

Se että linja-autot ja tiet eivät olleet yhtä hyväkuntoisia kuin nykyisin, aiheutti omaa jännitystä. Joillekin matka ei ollut pelkästään antoisa vaan jopa ylenantoisaa.

Joskun talvella saattoi olla niin huono keli, että oppilaat myöhästivät koulusta. Koska oppilaita tuli muistakin suunnista, myöhästymisen saattoi olla yleisempääkin. Vaikka koulumatka oli pitkä ja rasittava, yllättävän hyvin sitä jaksettiin kulkea. Ilmeisesti motivaatio koulunkäyntiin oli siksi kova, että se antoi voimaa tällaisiin ponnistuksiin.

Minulle voimaa antoi haave tulevasta urastani, sillä tähtäsin jo kouluaikana vahvasti meteorologin ammattiin. Maaseudulla ja syrjäkulmalla asuvana olin jo pikkupoikana kiinnostunut luonnosta ja säästä. Kiinnostusta lisäsi myös vanhempien kiinnostus säähän, jota he maanviljelijöinä luonnollisesti seurasivat ja olivat siitä jopa riippuvaisia.

Kun Aamulehti alkoi julkaista sääkarttoja 1960-luvun alussa, ryhdyin keräämään niitä. Se harrastus olikin minulle kaikki kaikessa. Pitkä koulumatka takasi sen, että aikaa ei juuri muille harrastuksille jäänyt, mutta eipä niitä Sappeessa juuri ollut tarjollakaan. Sääkarttojen keräystä jaksoin harrastaa koko oppikouluajan ja vielä jonkin aikaa sen jälkeenkin.

Aloittaessani oppikoulun totesin, että sitten kun pääsen ylioppilaaksi, menen Helsingin yliopistoon lukemaan meteorologiaa ja sen jälkeen menen Ilmatieteelliselle keskuslaitokselle piirtämään näitä karttoja. Tuskinpa juuri kukaan uskoi noihin puheisiin enkä aina välttämättä itsekään, mutta niin siinä vaan kävi, että päästyäni ylioppilaaksi keväällä 1971 menin jo seuraavana syksynä Helsingin yliopistoon opiskelemaan pääaineena meteorologiaa. Kun sitten pääsin kesällä 1975 Ilmatieteiden laitokselle meteorologin kesäsjaiseksi, eräs tär-

Asko Hutila Pälkäneen Yhteiskoulun 5. luokalla.

Asko Hutila

- Syntyi vuonna 1951 Pälkäneen Sappeen Metsäkylmällä
- Kävi Sappeen kansakoulua 1958–1963
- Aloitti Pälkäneen Yhteiskoulun syksyllä 1963 ja pääsi ylioppilaaksi 1971
- Asuu Helsingissä ja työskentelee meteorologina Ilmatieteiden laitoksella

keimmistä työtehtävistäni oli juuri sanomalehdissä julkaistavien sääkarttojen piirtäminen.

Pitkästä koulumatkasta seurasi myös se, että toisinaan tuntien päättymisen jälkeen joutui odottamaan linja-auton lähtöä kirkolla jopa pari tuntia. Kouluun oli kylä järjestetty oppilashuone, jota hoiti siihen aikaan vahvistestari Erkki Niemen Aino-vaimo, mutta yleensä aikaa vietettiin kylän baareissa. Suosituin kokoontumispaikka oli Matkabaari, jonne koululaisia kokoontui koulun jälkeen. Baaria hoiti 1960-luvun puolivälissä Pekka Pohjonen. Siellä juotiin limonadia, soitettiin levyjä ja pelattiin pelejä, ja tulipa siellä harrastetuksi tupakanpoltoakin. Nykyisin sekini rakennus on purettu uuden uljaan S-marketin tieltä.

Läksyjen tekoa öljylampun valossa

Minulle koulunkäynti oli verrattain helppoa, eikä läksyjen tekoon tarvinnut käyttää kovin paljon aikaa. Olosuhteet läksyjen tekoon eivät tosin olleet parhaat mahdolliset, sillä kotonani ei ollut vielä siihen aikaan sähköä, vaan läksyt piti tehdä öljylampun valossa. Tietenkään televisiotakaan ei ollut, ja minulle oli hieman hankala tilanne se, kun koulussa kaverit kertoivat edellisiltana katsomistaan televisio-ohjelmista. Radiota tuli kuunneltua senkin edestä, ja sen ajan popmusiikki tuli tutuksi, vaikka tarjonta nykypäiviin verrattuna ei kovin runsasta ollutkaan. Jossakin vaiheessa tuli hankituksi nauhuri, jolle sitten tallensin musiikkia. Nykyisin nauhurin ovat korvanneet tietokone ja mp3-soitin, ja niillekin on tallennettu paljon juuri 1960-luvun musiikkia, jota kuuntelin kouluvuosinani. Myös lukeminen kuului harras-

tuksiini, ja niin koulun kuin kunnankin kirjastoa käytin ahkerasti.

Vaikka lukuaineissa pärjäsinkin kohtuullisen hyvin, oli tilanne harjoitusaineissa, erityisesti voimistelussa ja urheilussa selvästi huonompi. Olin auttamattomasti heikoimpien joukossa. Urheilunopettajana toimi siihen aikaan Mauno "Manu" Löfroos, ja hänelle oli pikaluistelua kaikki kaikessa. Luistinrataa kierrettiinkin ahkerasti talvisin urheilutunnilla. Lämpimämpänä vuodenaikana harrastettiin pesäpalloa, yleisurheilua ja suunnistusta. Sisätiloissa voimisteltiin sekä pelattiin kori- ja lentopalloa. Viimeksi mainittu oli ainoa laji, jossa minä pärjäsinkin verrattain hyvin, mutta fyysisemmissä lajeissa olin häntäpäässä. Erityisesti mieleeni ovat jääneet joukkueiden valintatilanteet. Joukkueet valittiin siten, että kaksi kovinta kaveria valittiin kapteeniksi, ja he sitten valitsivat vuorotellen jäseniä joukkueeseensa. Usein minun kohtalonani oli olla häntäpäässä ja toisinaan jopa se viimeinen, joka valittiin. Tällaiset tilanteet koettelivat itsetuntoa ja ovat ehkä jättäneet joitain henkisiä vammojakin.

Koulutyön vastapainoksi oli sentään jotain viihdettävääkin. Vaihtelua arkeen toi se, kun kouluun tultiin näyttämään elokuvia tai joku taiteilija vieraili koululla. Koulun järjestämästä ohjelmasta merkittävin oli joulujuhla. Sen lisäksi järjestettiin luokkakuhlia. Pitkän koulumatkan vuoksi riennot jäivät väliin, ja kun tiettyssä iässä varsinkin pojilla suhde vastakkaiseen sukupuoleen kiteytyy yhteen sanaan "Yäk!", viihdyin erinomaisen hyvin kotona. Rippikoulun käytyäni ja muutenkin vartuttuani alkoi tilanteeseen tulla muutosta, ja kävin talvisin Aitoon Honkalassa ja kesäisin Salmentaani lavalla. Siellä kävivät toki monet muutkin.

Lukiossa työmäärä kasvoi, ja koulu alkoi tuntua todella työltä. Tavoitteena oli tietysti myös saada mahdollisimman hyvät paperit, jotta pääsen opiskelemaan. Minun koulunkäyntini päättyi keväällä 1971, ja meillä oli ilo ja kunnia olla silloisen Pälkäneen yhteiskoulun viimeisiä ylioppilaita. Sinä vuonna tuli Pälkäneellekin peruskoulu, ja koulusysteemit muuttuivat tyystin.

Itselleni oli tietenkin suuri muutos se, kun menin Helsinkiin opiskelemaan. Useat muutkin koulukaverini päätyivät sinne, ja oli luonnollista, että pidimme siellä yhteyttä. Edelleenkin meitä kokoontuu muutama pari kertaa vuodessa yhteen kulttuurin tms. merkeissä. Näissä tapaamisissa on ollut mukava muistella kouluajoja, sillä yleensä muistot ovat olleet hyviä, ja luonnollisesti aika kultaa niitä.

Asko Huttila

Laitikkalan kansakoulu

Minun äitini Hilma Bäck kävi Laitikkalan kansakoulua 1890-luvulla, minä kävin 1930-luvulla. Jatkokoulua kävin talvisodan aikana, koulunkäyntihän oli välillä keskeytettynäkin, koska opettaja Erkki Lempinen oli sotareisulla.

Minun äitini vanhin veli Heikki (s. 1880) ei käynyt kansakoulua ja käytti puumerkkiä koko elämänsä ajan (kuoli 1969).

Siihen aikaan kun koulunkäynti tuli Suomessa pakolliseksi, niin Juhon Tiltakin paasas poikiensa puolesta, että "Johan nyt on piru merrassa kun karvamullkuset poijaan köriläät kouluun pakotetaan laiskottelua opettelemaan". Työnteko ja taitaminen olivat silloin arvossa.

Kyllä minunkin isäni vaati, että meidän veljesten oli osattava tehdä kirvesvarsi, puuastia, pärekoppa ja kalastajalangasta valmistetut kalanpyydykset, ennenkö miehenkirjoihin pääsi.

Laitikkalan koululla 1930-luvulla ei ollut ruokalaa, mutta sellaisille oppilaille joiden kotona ei ollut lehmää, annettiin mukillinen maitoa päivässä. Oppilaat joutuivat itse tonkalla hakemaan maidon meijeriltä ja koululla maito annosteltiin oppilaiden mukeihin.

Koulun puolesta vähäosaisten lapsille jaettiin myös vaatteita ja jalkineita. Jakelupaikka oli Helmikkalassa. Helmikkalan isäntä Johannes Helmikkala otti oppilais-

Valokuvassa on Laitikkalan kansakoululaiset v. 1937. Vas. maassa istujat: Olavi Laine, Jouko Rönni, Kalle Vahdersalo, Jukka Aho, Kosti Salminen, Seppo Rönni, Jaakko Hellsten, Lauri Friiman, Aarne Pibljaja. Penkillä istujat vas. Jouko Lempinen, Toini Salminen, Irma Vuorinen, Anni Pibljaja, Helka Takanen, Rauni Friiman, Kalle Tamminen, Reijo Alhonen, Kalervo Uotila, Sinikka Aaltonen, Eila Suttinen. Seisomassa vas. Markku Kokkola, Väinö Salminen, op. Erkki Lempinen, Jaakko Tamminen, Eila Tanila, tarkastaja, Maija Kokkola, Sirkka Aaltonen, Heimo Rönni, Matti Lehtinen, Helena Vahdersalo, Vesa Lempinen, Helge Alhonen, Liisa Salminen, Matti Heikkilä, Erkki Salminen, Maija Takala, Anna-Liisa Lehtinen, Toini Tanila, Pekka Lehtinen, Olavi Sarjanen, Aune Mäntysilta, Usko Laurell, Matti Laiho, op. Matilda Pennanen, Ulla-Kaisa Heikkilä, op. Signe Lempinen, Eeva Tanila, Saara Aaltonen, Kaisa Vidén.